

РЕЦЕНЗІЇ

DOI <https://doi.org/10.32420/2306-3548/2025.97.14>

Іван Градинар

РЕЦЕНЗІЯ НА СТАТТЮ:

REVA LARISA. І ЗНОВУ ДО БІБЛІЇ – ПЕРШООСНОВИ В ЖИТТІ, ЛІТЕРАТУРІ.

Studia Ucrainica Varsoviensia. 2024. Т. 12. С. 177–189.

<https://doi.org/10.31338/2299-7237suv.12.13>

У 2024 році вийшла стаття «І знову до Біблії – першооснови в житті, літературі», авторка – кандидатка філологічних наук, член-кореспондентка Національної академії вищої освіти України, членкиня Національної спілки краєзнавців України Лариса (Леся) Рева (Larisa (Lesia) Reva). У статті досліджується важливість давньої, але й сьогодні актуальної книги книг – Біблії, а також інших стародруків. Акцент зроблено на позитивному впливі цієї важливої священної книги на освіченість, моральність українського народу, і не тільки. Як наслідок – закладені у його характер духовні християнські цінності, що також відобразилося на друкарській та літературній національній спадщині.

Авторка порушує питання навернення до першоджерел позитивних здобутків нашого народу – Біблії та духовної літератури. Зокрема, йдеться про впровадження Біблії і цитат з неї в освітні процеси різних рівнів.

Друкарська практика України тісно пов'язана з духовною літературою і національною духовною культурою, а саме з її першоосною – Біблією. У статті здійснено компактний і змістовний огляд літературної, перекладацької, друкарської та видавничої історії. Серед різних творів стародруку виділено Острозьку Біблію (1581), це «перше повне видання Біблії з усіма канонічними книгами старослов'янською мовою». Особливу увагу приділено досягненням Івана Огієнка в цих сферах.

Стаття чітко структурована та зрозуміла, містить важливі ключові моменти, багата змістовними цитатами й посиланнями на відповідні джерела. При цьому збережена легкість читання тексту з влучними фразеологічними переходами між різними аспектами розглянутих питань і періодичним нагадуванням серед деталей основної мети дослідження та перспектив подальшого дослідження, що врешті дає ясність і загальне бачення поданої наукової інформації.

З незначних зауважень можемо навести відсутність у статті такої важливої та досить доречної для згадки праці, як Переклад Біблії Івана Огієнка, над яким автор тільки до першої повної публікації у 1962 році солідно попрацював 45 років. Цей переклад Біблії десятиліттями слугував друкованим джерелом для читання Божого Слова українською мовою. «Біблія Огієнка» на сьогодні є найбільш поширеною в Україні та є основним перекладом для найбільших тиражів Біблії та Нових Завітів, зокрема безплатних Нових Завітів (з книгою Псалмів, а віднедавна і Притч) у видавництві Gideons International. Хоча йдеться більше про стародруки, відповідно до теми статті також доречно було б згадати й інші сучасні переклади давньої книги книг Біблії, особливо переклади останніх десятиліть Рафаїла Турко-няка, зокрема Сучасний переклад 2020 року, завершений за чотири роки до написання статті.

Ще одним несуттєвим зауваженням є відсутність згадки (хоча б дотично) про проблему впровадження релігійних елементів в освітні процеси України у зв'язку з їх світським характером. Висловлені у статті цінні побажання щодо впровадження в закладах освіти викладання змісту Біблії, духовно-моральних християнських цінностей були б більш реалістичними разом із практичними порадами, як забезпечити при цьому толерантне ставлення, свободу світогляду та релігійних переконань здобувачів освіти.

Загалом рецензент досить позитивно оцінює роботу як з наукового, так і загальнопізнавального погляду. У статті досягнуто поставленої мети та розкрита основна суть – сучасні тренди в Україні та Європі щодо повернення до першооснови життя й літератури – Біблії, як культурного феномену, що відіграє і продовжує відігравати важливу роль у зціленні та становленні духовних цінностей нашого народу, людства та його всебічному розвитку. Також порушено питання про важливість інших стародруків на релігійно-духовну й іншу тематику.